

Przy kościele znajdował się także szpital (przysięg) dla ubogich ufundowany przez starostę lipienieckiego Jana Kostkę i rodzinę Działowskich z pobliskiego Działowa. W sierpniu 1831 r. na Lisewo spadła epidemia cholery, która pochłonęła 94 osoby. Pochowano je we wspólnej mogile na początku wsi, gdzie dziś znajduje się kaplica św. Józefa. Liczba ofiar byłaby większa, zapobiegła temu swą ofiarną postawą ks. Jan Kanty Dombrowski. Po jego śmierci mieszkańcy Lisewa uczcili jego pamięć epitafium, które do dziś wisi w południowej części prezbiterium kościoła.

Od połowy XIX wieku w Lisewie, za sprawą miejscowego proboszcza ks. Stanisława Machorskiego, rozwijała się Polska działalność kulturalno- społeczna. Jej celem było przeciwstawienie się germanizacji. Już w 1848 roku w czasie Wiosny Ludów, w ramach zorganizowanej przez ks. Machorskiego Lidze Polskiej powstało na terenie parafii kilka bibliotek. Od 1862 roku odbywały się tu posiedzenia Towarzystwa Rolniczego ziemi chełmińskiej, później towarzystwa powiatowego. 23 IV 1867 roku założono parafialne kółko rolnicze. Statutowym i rzeczywistym celem działalności koła było szerzenie wiedzy rolniczej i jej praktyczne zastosowanie: zastąpienie trójpolówki płodozmianem. uprawa nowych roślin, uszlachetnienie ras zwierząt hodowlanych, stosowanie nawozów mineralnych, wspólny zakup maszyn, nawozów i nasion. Kilka lat później 18 III 1873 roku założono Bank Ludowy. Bank lisewski był pierwszym tego rodzaju bankiem w powiecie chełmińskim, jego akcjonariuszami byli zamożni chłopcy, kupcy, rzemieślnicy i polscy ziemianie. W roku 1898 utworzono jednostkę Straży Pożarnej, inicjatorem jej zorganizowania i długoletnim komendantem był Tadeusz Makowski. Poza bankiem istniała w Lisewie druga spółka zarobkowo - gospodarcza. Była nią mleczarnia, założona w 1904 przez okolicznych hodowców krów mlecznych. Ważną rolę na przełomie XIX i XX wieku odegrał ksiądz Stanisław Machorski, który wychował dwa pokolenia aktywnych działaczy kulturalnych i społecznych. Był obrońcą polskości i wszędzie gdzie tylko mógł przeciwstawiał się germanizacji, był inicjatorem założenia fundacji stypendialnej, Towarzystwa Pomocy Naukowej, która pomagała materialnie zdolnym i ubogim Polakom w zdobyciu wykształcenia. Występował przeciw wypieraniu języka polskiego ze szkół, walczył z polityką kulturkampf, jego plebania była schronieniem dla emisariuszy.

W okresie międzywojennym jego działalność kontynuował ks. Augustyn Łebiński, który w 1919 reaktywował działalność bank, w czasie wojny upaństwowionego przez rząd pruski. W okresie tym działacze lisewscy brali czynny udział w tworzeniu polskich władz państwowych i samorządowych. Okres okupacji zaznaczył się tragicznie już jesienią 1939 roku. W ramach "Akcji Bezpośredniej" członkowie miejscowego Selbstschutzu aresztowali kilku mieszkańców Lisewa, wśród nich proboszcza lisewskiej parafii ks. Augustyna Łebińskiego uznanego za działacza niepodległościowego i społecznika oraz wikariusza ks. Edmunda Klebba. Po załadowaniu na wóz Niemcy wywieźli aresztantów do paparzyńskiego lasu i tam rozstrzelali, grzebiąc ich na miejscu. Ogółem w parafii zginęło ponad 20 osób. Na przykościelnym cmentarzu znajduje się mogiła 6 ekshumowanych parafian zamordowanych przez Niemców w 1939 roku. Niemcy zrabowali trzy kielichy, paterę i bibliotekę parafialną (bezpowrotnie) oraz dwa dzwony, które po wojnie odzyskano. Gestapo skonfiskowało również księgi parafialne: chrztów z lat 1726-1880, małżeństw z lat 1796-1892 i zmarłych z lat 1774-1808 i 1819-1891. Kościół zamknięto do 24 XII 1939 kiedy to parafią zaczął administrować Polak wikariusz z Silna,

Historia Gminy

Wpisany przez Administrator
piątek, 07 stycznia 2011 13:51

ks. Jan Dettlaf, niestety został on wywieziony do obozu w Dachau w 1941r. Przez kolejne lata II wojny światowej administracją zajmowali się księża: Peter Mies(do 1943) oraz Józef Weyler ze Stanisławem Wojakiem. Dnia 25.01.1945 r. wkroczyła do Lisewa Armia Czerwona, która nie wyrządziła szkód kościołowi. Na plebanii przez kilka miesięcy stacjonował sztab jednego z oddziałów II Frontu Białoruskiego. Wiosną 1945 r. NKWD przeprowadziło aresztowania wśród mieszkańców parafii i deportowało do ZSRR 120 osób, połowa z nich zmarła. Ku ich czci i na pamiątkę ofiar stalinizmu na cmentarzu przykościelnym ufundowano pomnik.

Po 1945 roku nastąpiło wiele istotnych zmian w życiu mieszkańców. W 1946 roku wszystkie majątki obszarncze, państwowe i gospodarstwa chłopskie o obszarze ponad 100 ha zostały rozparcelowane. Nowo utworzone gospodarstwa, przeważnie o wielkości 7 ha, objęli dotychczasowi pracownicy folwarczni oraz przybysze z Polski centralnej. Po wojnie w lutym 1945 roku przywrócono tu województwo pomorskie. Jego siedziba mieściła się najpierw w Toruniu, a następnie od kwietnia tegoż roku w Bydgoszczy. Wówczas wprowadzono nowy podział powiatu chełmińskiego na gminy i gromady.

Lisewo było ośrodkiem gminnym. Taki stan przetrwał do 1954 roku, kiedy to zniesiono podział powiatów na gminy i zachowano tylko gromady. Gromady znajdowały się w Krusinie i Lisewie. Kolejne zmiany w podziale terytorialno - administracyjnym województwa bydgoskiego miały miejsce w 1973 roku. Przywrócono wtedy ponownie gminy a zniesiono gromady. Lisewo powtórnie stało się ośrodkiem gminnym. W roku 1975 utworzono nowe województwo toruńskie. Gmina Lisewo była jedną z 49 utworzonych na terenie województwa toruńskiego.

Obecnie, po nowym podziale Lisewo jest gminą województwa kujawsko - pomorskiego. [buy cialis online nopw](#)
[cheap generic cialis tadalafil](#)
[prices soft tab cialis](#)
[original cialis online](#)
[cialis online drugstore](#)
[buy cialis online without prescription](#)
argaiv1606